

William 90

VIÐ merkis- og hátíðardagar steðga vit á. Skipa fyrri og heiðra hana ella hann, ella okkurt annað, sum er fyrifarist. Í vikuni fylti Malena Hansen í Klaksvík 100 ár og mánadagin fyllir William Heinesen 90 ár. Føroyingurin, sum gjørdi Havnina til Heimsins Nalva.

Í degningsvindunum henda januar-morgunin — eftir eina illveðursnátt — brosar himinin ikki og spælimenninir sova. Men vit hava vónina og framvegis stendur tornið á heimsins enda. Ellið og tíðarinnar tonn sæst á tí, treyðugt so, men enn stendur tað sum ein varði.

WILLIAM Heinesen stendur sum ein varði. Ikki bara í føroyskum menta- og andslívi, men eisini í norðurlenskum og altjóða høpi. Hann verður settur millum teir stóru rithøvundar. Rithøvundin, úr hesum lítla oyggjalandinum úti í tí baldruta Atlantshavinum, við tí stóra og víða hugfloginum, mannatokkanum og lívsvónini.

VIT — føroyingar — kenna hann ikki bara sum rithøvundan, skaldið. Vit kendu hann kanska fyrst sum listarmannin — málaran og keiputeknaran. Maðurin, sum hevði gjørt tekningar í lesibókunum. Humuristurin. Samfelagsrevsarin. Ella tann stríðandi humanisturin, sum onkur hevur tikið til. Sum tónasmiðin. Sum mannin, sum fjálgaði um tónleikalívið, leiklistina og myndalistina.

IKKI var hann meira enn farin um tey 20, tá fyrsta yrkingasavnið, Arktiske Elegier, kom út. Góð ummæli. Seinri komu so skaldsøgur, stuttsøgur, yrkingasøvnini — ofta við longum millumbili — og í føroyskum bløðum, serliga í yngri árum, er mong greinin og ummæli. Men øll hesi árin málar og teknar hann, og tey síðstu árin hevur hann prýtt og gleitt við teimum mongum, fjálgu og hugfloygdu klippunum.

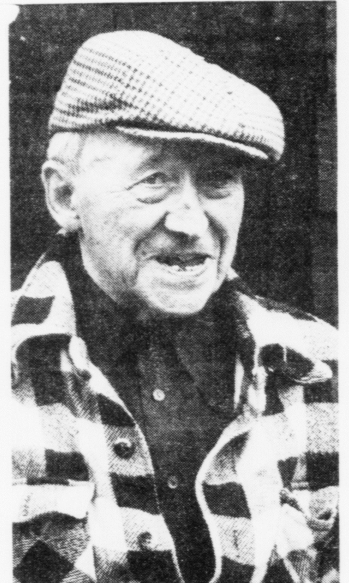
Á hesum stað skal ikki sigast frá lívssøgu. Heldur ikki skulu bóka- og listarverk

reksast upp. Tað verður gjørt á øðrum støðum í hesum døgum við framsýningum, upplestri, fyrilestrum, tónleiki og framfærslum av ymsum slag.

HINVEGIN takka vit fyrri alt tað hann hevur givið okkum av skaldskapi og list. Fyri tað hann hevur gjørt fyrri føroyskt mentallív. Eisini skal víst á, at hann var millum tey fyrstu, sum talaðu fyrri friði — eins og hann í síni tíð var millum tey fyrstu, sum mótmæltu, at hervaldið troðkaði seg inn og upp á fjøll okkara. Tað takka vit honum eisini fyrri.

KEYPMANSSONURIN úr Havn, sum royndi seg sum journalist og keypmann, setti skapningar og verur í Heimsins Nalva — tey sokallaðu vanligu og serliga tey sermerktu, originalarnar, við teimum eyðkendu nøvnunum og eyknøvnunum — í eitt kosmiskt perspektiv.

NÓGV — serliga gott havnarfólk — eru errin. William smírist kanska har uppi á

Varða, meðan hann lítur út yvir henda heimsins minsta høvudsstað, og lesur heimspelikilgar hugleiðingar. Vit takka honum fyrri alt tað hann hevur avrikað og latið úr hondum — alt tað, sum hevur gleitt tey flestu av okkum — og vit ynskja Williami eydnu og lukku á føðingardegnum og alt tað besta í komandi døgum.

j.

Spurningar við beitu

Áðrenn vit favna meira, so rósar til tær sendingar: Armgard í útvarpinum við bókatáttunum, serliga samrøðurnar við tey ungu um bókina Suphaya. Her var hon eftir øllum at døma inni á einum hjartamáli, og saman við fólki, ið hon ikki hevði ovurrespekt fyrri; tí fingi vit eina frálíka samrøðu um bæði bókina sjálva og evni í henni. Frálíkt!

Hin er sjónvarpssendingin hjá Helga Jacobsen um norðmenn og -kvinnur, sum flýddu til Føroya undir krígunum. Hetta var frálíkt tiltak, har tann, ið fyrri stendur, hevur hjartað við og hevur givið sær stundir. Slíkar sendingar bera boð um eitt: fólkin í fjølmíðlum okkara hava ikki stundir at gera tíðarkrevjandi sendingar. Annars gav eg mær far um, at Helgi tosaði norskt við

bæði norðmenn og føroyingar (hyggjaramar). Samrøðurnar vóru forvitnisligar, men Helgi hevur lagt ov nógv í hetta at lata sær standa einsamallan. Áðrenn hvør einstakur kom á skermin, átti Helgi í stuttum at sagt okkum um túrin hjá júst hesum persóninum, tí tíðarvæðin varð ov fløkjaslig, tá vit bert høvdu høvudsþersónin at halda okkum til.

So var tað Malena í Beiti. 100 fylti hon, og straks lýsa lampurnar á øllum redaktiónum. Lat tað fara hesa ferð... Men hvat hendir, tá fjølmíðlafólkin koma í prátt við hana? Jú, bæði Bergur (útvarpið) og Árni (svF) vilja hava svar av einum heilt ávísam slag, - tað líkasam liggur í hvørjum einasta spurningi. »Vóru tygum ofta og ferðadust?«, spurdi annar t.d. Og svarið, hann vildi

hava, var: »Á nei, á nei, tá var tað ikki sum í dag...«. Og lønin? Á nei, tá var tað ikki sum í dag... Altså: skorðið eftir leistinum fyrr og nú. Og tað var synd fyrri bæði Malenu og okkum.

Tað kom fram av óvart, at Malena dugir væl at siga frá, tá hon ikki verður neyðd at svara, sum spyrjarin vil. Malena fór úr fyrr og nú- spurningum av sínum eintingum og fortaldi um ein kálv, tey skuldu hava hendur á. Og hon var heilt burtur í minnum, meðan hon fortaldi. Tað var nakað av tí. Men hvat gjørdi Bergur? Aftur á slóðina: »Hvussu vóru børnini uppalda? ella okkurt líkandi? Á nei, tað var ikki sum í dag...

Útvarpið fortaldi sunnudagin, at norðmenn nú fara at ieggja doyri á at flyta út feskkan fisk til

européiska meginlandið og eisini at fáa til sættis tað av fiski, sum verður tveitt burtur í dag; harvið skuldi útflutningsvirðið margfaldast. Her er tilfar til eina føroyska sending um sama evnið og hartil umráðandi. Hetta er cymur spurningur og kanska tora 'prentisarnir' í Sortu-díki ikki til allar kanónirnar við teimum nærgangandi spurningunum. Men nú er so Niels Juul aftur í mikrofonini, so kanska vit fáa eina sending um evnið, sum ikki bakkar fyrri nøkrum, men setur røttu avvarðandi teir neyðugu spurningarnar. Tað skuldi verið lagamanni, hann hevur einki starv at missa. Ein slík sending hevði verið eitt heilbriggt punktum fyrri eina drúgva stjórtið.

Brotið í Degi og viku um frænslið frá brennistøðini

á Sandvíkarhalla var frálíkt. Fyrst veruleikan á staðnum við góðum spurningum og greiðum svarum. Og síðani Poul Michelsen á skermin: Tað vitta vit væl, men treytnar, vit fingi fyrri trimum árum síðani, vóru órímligar, so tær siggja vit stórt uppá. Undarði meg bara á, hvussu trý ár kunnu ganga, áðrenn fjølmíðlarnir fáa søguna.

Mangt bendir annars á, at sendingin »Kærleiki og vald« hevur lagt linjurnar fyrri sparingunum á landsjúkrahúsinum.

Hóskvöldið fóru nevniliga bæði Ramos og Adriano, báðir læknar, í verkfall. Er hatta háttalagið hjá læknunum, hava sparikirurgarnir hugsað, so er best ikki at nerta læknarnar, men heldur skera í røkt og reingerð. Eg siggi teir fyrri mær: Essa og Rodmund

sum anarkistar! Eg meini tað.

Annars var alt í »Kærleika og vald«-sendingini til at rokna út frammanundan. Eins og fjølmíðlarnir her heima.

Ólavur W. Høgnesen

PS: Viðvíkjandi lögtingsorðaskiftinum: útvarpið visti í gjár at siga, at lithauar eru misnøgdur við, at ríkisumfatandi fjølmíðlarnir í Sovjetsamveldinum ikki hava umrøtt og víst, tá ein lithauiskur maður og ein lithauisk kona skeldaðu Gorbachov út. Lithauar stúra fyrri, at sovjetbúgvur fáa eina avlagda mynd av viðurskiftunum.

útvarps- og sjónvarpsummæli